

הלכות ספה סימן תרכו

פז באר הגולה

גג רחב טפח, יצא: א (ז) העצים (6) היוצאים מארבע ראשי המטה, אסור לפרס עליהן סדין * ולישן תחתיו (ה) אפילו אם אינם גבוהים עשרה, אבל אם אחד יוצא באמצע המטה בראשה והשני במרגלותיה כנגדו ונותנים פלונטות (פרוש, עצים ארזים כעין קנה של רמח) מזה לזה, מתר לפרס סדין עליו ולישן תחתיו משום דאין לה גג רחב טפח למעלה, והוא שלא יהיו גבוהים (3) עשרה טפחים. * והיש ממשירין אפילו בגבוהים עשרה טפחים: ד (ט) פרס סדין תחת הסף לנוי, אם הוא בתוך ארבעה טפחים לגג (י) לשורה, (יא) ואם הוא רחוק ארבעה טפחים מן הגג (יב) פסולה. (יג) * ואם אינו לנוי, (יד) אף-על-פי

באר היטב

(א) היוצאים וכו'. זהו מקרי במשנה קניפות, והוא קבוע מאד ע"כ פוסל אפילו פחות מעשרה. ומבאר בגמרא וב"רן שג' דינים יש כאן, כלה ונקליטין וקניפות: כלה דלא קביעא לא מתקרא אלא בתמי' לריעותא שיש לה גג ונבחה י"ט, ונקליטין קביעי טפי מפלה אע"פ שאין לה גג אם גבוה י"ט אסור, קניפות דקביעי ויש להם

משנה ברורה

(1) אם יש פחות משלשה טפחים סמוך לגג רחב טפח, והינו לאחור שירדה מן הפלונט מכאן ומכאן ונתרחבו טפח אין שם מן טפח זה עד הפלונט שלשה טפחים, אסור לישן תחתיו, לפי שכל פחות מן שלשה טפחים הוא כלבד ובאלו יש בגגה רחב טפח, ועל-דבריו זה שוב נקרא בשם אהל, ונמצא אהל מפיסיק בינו לסוף עוד פתחו בשם האגדה, דאפילו אם אין לה גג רחב טפח אינו מתר רק כשהסדינים מגיעים לארץ, (ח) דאם יש אור הפסק בינם לארץ אפילו רק כששור טפח אסור: א (1) העצים היוצאים וכו'. זהו מקרי במשנה קניפות, והוא קבוע מאד על-כן פוסל אף בפחות מעשרה טפחים, ומה שקתב אחר-כך 'אבל אם אחד יוצא וכו', זהו נקרא נקליטין. ושלשה דינים (ט) יש כאן, כלה וקניפות ונקליטין: כלה דלא קביעא, לא מתקרא אלא בתמי' לריעותא, שיש לה גג ונבחה עשרה; וקניפות דקביעא, מתקרא אף שאינה גבוה עשרה, כיון שעל-כפליים יש לה גג (6) [ועין בפריי-מגדים שמוצדד שהוא מן התורה]; ונקליטין, אף דלא קביעא כל-כך כקניפות, מפל מקום קביעי יותר מפלה, לכה מתקבא גם-כן (י) על-כפליים מדרבנן פתחא לריעותא, והינו כשגבוהים עשרה אף-על-פי שאין לה גג. וזהו לדעה ראשונה, ודעה שניה סבירא לה דאפילו מדרבנן לא אסרו כיון שאין לה גג, דאהל משפע לא מקרי אהל כלל: (ח) אפילו אם אינם גבוהים עשרה. הניו (יא) מן המטה ולמעלה. והטעם שהחמירו בזה, משום דקביעי בחוק, כמו שכתבנו; (יב) ואף-על-גב דמטה גם-כן קבוע, מפל מקום אינה עשויה לישן תחתיה אלא על גבה, לכה לא תשיבה אהל להפסיק פי אם בשגבוה עשרה: ד (ט) פרס סדין וכו'. והוא הדיו (יג) אם עשרה בשאר מינים שאין מסוכין בהם, כגון שתלה תחת הסף כלו מיני אכלים וכלים גאים כרי לנאותה: (י) קשרה. דבטלים הם לגבי הסף, ומתר אפילו לישב תחתיה: (יא) ואם הוא רחוק ארבעה טפחים וכו'. דכיון שרחוקים ארבעה טפחים מן הסף, קשרה בשבי' נפשיה ולא בטלי גבי סוכו, (יד) ונמצא שאינו יושב בצל סכה אלא בצל גויי סכה, (טו) ואפילו אם איתן הנויין חמתן מרבה מצלתן גם-כן אסור, (טז) ויש שמקלין בשהיה חמתן מרבה מצלתן: (יב) פסולה. הינו (ח) כשיש בהן שעור ארבעה טפחים, והוא כשאר סכה פסול ששעורו הוא כנה¹⁰, כדלקמן בסימן תרלב, ואם הוא באמצע, פוסל כל הסכה מטעם זה, כמבאר שם: (יג) ואם אינו לנוי וכו' (11). עין בבאר הלכה: (יד) אף-על-פי שהוא בתוך ארבעה טפחים. והוא הדיו (12) אפילו אינו מפלג מן הסף טפח, אלא נקט

באר הלכה

* ולישן תחתיו וכו'. עין במשנה ברורה דהוא קניפות הנזכר במשנה דף י' ודע, דאף שבמשנה כלל דבר זה במתחבא חתא עם פרס עליה סדין, מפל מקום איכא נפקותא ביניהן, דהתם פוסל הסכה והיא אינו פוסל אלא דאסור לישן תחתיו, כדאיתא בגמרא וקא דלשניי אהלא: * ויש ממשירין אפילו בגבוהים עשרה טפחים. עין בט"ז שמתחבא על הסוד שסתם בזה לתחמיו, ולא זכר שגם לדעת הרא"ש כשר כמו להר"ף, וכעין זה כתב גם האלה רבה. אכן ראיתי הרבה אחרונים שישבו קשיא זו (עין בקהר שלום וקרבן-יטנאל ובקמ"ד משה ובשמן-המאור), דהטור סובר דאף מדברי הר"ף אין שום ראייה להקל, והא דסתם בנקליטין להקל, משום דסתם נקליטין אין גבוהין עשרה. ובאמת דקבריהם כתב גם-כן הר"ט ב"א כדחושיו זה לשונו: ואפשר שרבו אלפי' שלא פרש כולם בנקליטין והביא משנתנו כפשוטו, מפני שסתם נקליטין אינן גבוהין עשרה ולפיכך בשרים, ובקניפות פסולה אף-על-גב דלא גבוה עשרה כדאמרו, עד כאן לשונו, וגם דעת בעל המאור בתרי"ף שפחמיר בנקליטין שגבוהין עשרה, ולפיכך אין לזו מדברי המחבר שסתם בזה ראשונה, והדעה השנייה פתחה רק בשם יש אומרים משום דעת שארי פוסקים שסוכין שדעת הר"ף להקל בזה, וכן כתב הבבארי בצ"ב דנקיטין בזה לחמיו: * ואם אינו לנוי וכו'. זה הלשון איתא גם-כן בשור, והוא נובע מן דברי הרא"ש, עין שם, ורצה לומר, דלאו דוקא מפני הנשר פסולה, דאפילו שלא מפני הנשר, כל שאינו לנוי פסול דלא בטיל לגבי סכה. ועין בבאר הג"א דקלל בזה אם פרס הסדין כדי לנגבו דהוא צריך הכנה דפסול. ועריך עיין, דלפי זה סותר הטור את עצמו, דבסימן זה פסק דלצורך הכנה פסול, ובסוף סימן תרכ"ט פסק דהוא דלצורך הכנה פסול כמו שכתב הדרכי-משה שם, והוא השלחן צריך עצמו, אף דהוא העומק גם-כן בסוף סימן תרכ"ט לשון הנשר, ונכתבו בנודא להקל אף בשעת אכילה, וכמו שהוכחנו שם, לא קשה לי, דאפשר דקביו שם לא קאי רק לדברי המש' אומרים שחביא מתחלה דהוא שיטת רבנו תם, ולדיוה ודאי שרי לצורך הכנה, כמו שקתבו האחרונים, ולא לדעה ראשונה הנזכר שם בתחלה, אבל הטור דלא זכר שם רק דעה זו בלבד קשה ונמצאתי בדברי הפ"ח בסימן זה שקתב זהו לשונו: ועין לקמן סוף סימן תרכ"ט דסבירא לה לרבנו דלאו דוקא לנוי, אלא הוא הדיו נמי כשהיה לצורך האדם להגן עליו או לשאר צורך, דין גוי יש לו, עד כאן דבריו, ומוכח מזה דמה שקתב הטור ויחא אף בשעת אכילה, וכמו כלה דזה פסול מדינא אבל לצורך הכנה הכי נמי דשרי, וכן כתב בקה"א בסוף סימן תרכ"ט, עין שם, אבל לפי דברי הג"א צריך עיון. ואולי יש לומר בדחת, לפי מה שקתב הג"א דהמחבר בסימן תרכ"ט סופי' א שקתב בכלל זה לא שאני לו בין שהאילו קדם ובין שהסכה קדמה סתם בזה הראשונה ודלא

שער הציור

(1) ובספר חמ"ד משה מפקפק על עקר דין זה בענינו: (ח) הטעם, דאז נעשה האור שבין הסדינים לארץ לבוד ונעשה מחצה טפח, וממילא נעשה הפלה כגון (הוי אהל⁶), אבל כשמגיעין לארץ בשפוע, אז חשיבנן כל השפוע כמחצה ואין כאן גג כלל (ח"י רע"א ובכוריי-עקב): (ט) גמרא: (י) פריי-מגדים והג"א, ומקורם מן התוספות דבבארי הפתחיל 'בלבד': (יא) גמרא. ולא נמי לכלה דמורדיו העשרה טפחים מארצא, דהתם אין העצים קביעים במטה, וכמו שכתבנו שם (אחרונים): (יב) ר"ן ור"ט ב"א. וקשתת הש"י לשוב האחרונים בפשיטות: (יג) גמרא: (יד) נב"ב: (טו) ר"ן והרשב"א והרב הפגיד מסתימת לשון הרמב"ם: (טז) ר"ן בשם הר"א: (יז) אחרונים: (יח) כן משמע מסתימת הפוסקים וכן כתב הפריי-מגדים, אחר-כך מצאיה במלכותו ובכרמיה שקתבו כן בקה"א:

הַלְבוּת סָפָה סִימָן תְּרֻמוֹ

ביאורים ומוספים

תַּחֲתִיָּה אֶלָּא עַל גְּבַהּ, לִכְפֹּף לֹא תִשְׁיָכָה אֶהֱלֵה לְהַפְסִיק כִּי אִם בְּשִׁבְבוֹתָ עֲשֶׂרָה⁹.

9 ומיטה שהובאה לסוכה על דעת שישנו גם מתחתיה, הסתפק הגר"י קרליץ (חוט שני סוכות פ"ג ס"ק א) אם מותר לישון תחתיה, מ"מ שאף על פי שמטרת המיטה אינה להגן על מה שתחתיה, מ"מ כעת הרי אדם זה צריך את האויר שתחתיה כדי שישנו שם, אכן, בשו"ת שבת הלוי (ח"ו סי' לו) כתב לענין שינה במיטה על גבי מיטה [מיטת קומותיים], שאם אין חלל עשרה טפחים בין המיטה התחתונה לעליונה, מותר לישון במיטה התחתונה לכתחילה, שאף על פי שהמיטה העליונה עשויה על מנת שישנו תחתיה, מ"מ אין מטרתה לשמש כגג למיטה התחתונה, אלא רק לכך שישנו על גבה. ומה שאין מחשבים את שיעור העשרה טפחים מהקרקע אלא מהמיטה התחתונה, כתב בשו"ת שבת הלוי (שם) שהטעם הוא כיון שהאהל שנעשה על ידי המיטה העליונה אינו מתחיל מהארץ אלא מהמיטה התחתונה, וכן דעת הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה סוכות פ"ח דבר הלכה אות כט, קובץ מבית לוי ח"ח עמ' נד). וראה עוד בספר סוכה כהלכתה (פ"ה הע' לו) מה שהביא בזה.

ואף שכתב הערוך לנר (סוכה כא, ב) שאדם נחשב כאהל, ואין לאדם אחר לישון תחתיו בסוכה כיון שהוא כישן תחת אהל הנמצא בתוך הסוכה, ואם כן לפי דבריו אין לישון במיטה התחתונה כשמישהו ישן במיטה בעליונה, כתב בשו"ת שבת הלוי (ח"ח סי' קמג) שאין הלכה כדבריו, וכפשוט המשנה (סוכה פ"ב מ"א) שהתירה לישון תחת המיטה אף שיתכן שאדם ישן על גבה, ולפיכך גם כאן מותר לישון במיטה התחתונה, וכן דעת הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה שם).

[משנ"ב ס"ק יב]

הִינֵנו קְשִׁישׁ בְּהֵן שְׁעוֹר אַרְבַּעַה טַפְחִים, דְּהוּא כְּשֶׁאֵר סָכָף פְּסוּל שְׁשַׁעוֹרוֹ הוּא בְּהוּ¹⁰.

10 ולענין קורת בטון שעוברת על פני הסוכה, הסתפק הגר"י קרליץ (חוט שני סוכות פ"ג ס"ק א) שזמא פוסלת היא את המקום שתחתיה אף אם אינה רחבה ארבעה טפחים, שכיון שאינה שייכת לסוכה כלל, אין היא נחשבת כנוי סוכה אלא כבילה וקינופות, הפוסלים אף כשרוחב הגג שלהם אינו אלא טפח. אכן, באופן שהקורה סמוכה לסכך, בטלה היא אליו ודינה כסכך פסול הפוסל בארבעה טפחים.

[משנ"ב ס"ק יג]

יָאֵם אֵינוֹ לְנוֹי לְכוּ¹¹.

11 ואם פירס את הסדין גם למטרת נוי וגם להגן מפני הנשר וכדו', כתב המקור חיים (לבעל החות יאיר סי' תרכט סי"ט) שהסוכה פסולה, שדומה הדבר קצת ליזה וזה גורם.

[שעה"צ ס"ק ח]

השעם, דָּאָז נַעֲשֶׂה הָאוֹיר שְׂבִין הַסְּדִינִים לְאָרְץ לְבוֹד וְנַעֲשֶׂה מְחַצָּה טַפַּח, וּמְמִילָא נַעֲשֶׂה הַכֹּהֵל כְּגַן וְהָיוּ אֵהָל⁵.

5 ואף שכתב הרמ"א לקמן (סי' תרלא סי"י) שיש אומרים שאויר זה אינו נחשב כדופן או כסכך וכתב הביה"ל שם (ד"ה וי"א) שראוי לחוש לדבריהם], מ"מ כתב הבכורי יעקב (ס"ק ג) שבענינו לענין חומרא, יש לומר שיודה הרמ"א שמחמירים וחוששים לדעת השו"ע (שם) שאף אויר נחשב כדופן או כסכך.

ואף שלדעת הרמ"א לעיל (סי' תקב ס"א) אין אומרים לבד להחמיר, כתב הבכורי יעקב (שם) שמקור הדין כאן הוא מהמג"א בשם הב"ח, ולדעת הב"ח (סי' תרכו אות ה) והמג"א (סי' תקב ס"ק ט) אומרים לבד להחמיר, וכן נקט המשנ"ב שם (סי' תקב ס"ק יז ושעה"צ ס"ק יז), וראה שעה"צ לעיל (סי' תרכו ס"ק כג).

[משנ"ב ס"ק ז]

יְקִינּוּפוֹת דְּקָבִיעָא, מְתַסְרָא אֶף שְׂאִינָה גְבוּהַ עֲשֶׂרָה, בִּינָן שְׁעָל כֵּל פְּנִים יֵשׁ לָהּ גַּג⁶.

6 ושיעור קינוף הפוסל את הסוכה, הסתפק החו"א (אר"ח סי' קנ ס"ק יח) מה הוא, שהרי לא התפרש שיעורו.

[משנ"ב שם]

יְעַן בְּפִרְיָא מְגִדִים שְׁמַצְדֵּד דְּהוּא מִן הַתּוֹרָה⁷.

7 ובחזו"א (שם) מבואר, שקינוף [שאינו גבוה עשרה טפחים] פוסל רק מדרבנן, וכן מבואר בשו"ע הרב (ס"ד).

וכן במשנ"ב להלן (ס"ק ח) שכתב לענין קינוף שגובהו פחות מעשרה טפחים לשון 'שהחמירו', משמע שהקינוף אינו פוסל אלא מדרבנן, וכן משמע בתוס' (סוכה י, ב ד"ה ובלבד) ובביאור הגר"א כאן, ויתכן שדברי המשנ"ב כאן לא נאמרו אלא על קינוף שגובה עשרה טפחים (הגר"ש"ב וולדנברג).

[משנ"ב שם]

לִכְפֹּף מְתַסְרָא גַם-כֵּן עַל-כֵּל-פְּנִים מְדַרְבְּנָן בְּחֻדָּא לְרִיעוּתָא, דְּהִינּוּ קְשִׁבוּהֵים עֲשֶׂרָה אָף-עַל-פִּי שְׂאִין לָהּ גַּג⁸.

8 והחזו"א (שם) כתב, שיתכן שלא נאמר פסול זה אלא כשכיסוי הנקליטין גבוה עשרה על משך ארבעה טפחים [ובקיצור חזו"א פירש בכונתו, שהכיסוי הגבוה עשרה אינו פוסל אלא כשמלבד שאורכו הוא בשיעור ארבעה טפחים, גם רוחבו הוא בשיעור ארבעה טפחים, כדי שיכסה ארבעה על ארבעה טפחים, כשיעור מקום].

[משנ"ב ס"ק ח]

וְאָף-עַל-גַּב דְּמִשָּׂה גַם-כֵּן קְבוּעַ, מְכַל מְקוֹם אֵינָה עֲשׂוּיָה לִישׁוֹן

הלכות סכה סימן תרכו תרכה

שהוא בתוך ארבעה טפחים פסולה. (טו) ויש לנהר שלא לתלות שום (ג) נוי סכה רק בפתח מארבעה לטפה (מהרי"ל):

תרכה דיני סכה שתחת סכה, וכו' ג' סעיפים:

א *סכה שתחת סכה, *העליונה קשרה (א) והתחתונה פסולה. *יהיגו מלי, (ב) שיכולה התחתונה לקבל כרים וכסתות של עליונה (ג) ואפלו על ידי הדחק (ד) גי'וש ביניהם עשרה טפחים, אבל אם אין ביניהם עשרה טפחים, או שיש ביניהם עשרה טפחים אבל אינה יכולה לקבל כרים וכסתות של עליונה אפלו על ידי הדחק, (ה) התחתונה קשרה אם היא מסככת (ו) בהלכתה (ז) אפלו (ח) אם העליונה למעלה מעשרים, "וּאִם אֵינָה מְסַכֶּכֶת בְּהִלְכָתָהּ (ט) ומתפשטת על ידי סכך העליונה, צריך שלא יהא סכך העליונה

א משנה סכה ט
ב טעם דרב דמי שם
י"ד ג שם סוכרא
ד מימרא דרבי ירמיה
שם וקנסת ויש
ה שם

באר היטב

מן המטה לפנה, מ"א: (ג) נוי. אפלו אינו רחב ד"ט, מ"א: (ה) אפלו וכו'. משמע אעפ"י שהעליונה ג"כ צלחה מרבה מחמתה,

משנה ברורה

ארבעה אידי דרישא: (טו) ויש לנהר וכו'. רוצה לומר, אף דמדינא אין לאסר רק ברחב ארבעה טפחים וכו', (יט) מכל מקום יש לנהר לכתחלה אפלו אינו רחב ארבעה טפחים, שיש לחש שמה יעשה נוי הרבה עד שיהא בקו שער זה וישב תחתיו. (כ) וליפי זה אין לתלות פרות או כלים וכדומה דבר שפסול לסכך בהו, אפלו לנוי, אלא בתוך ארבעה טפחים לסכך¹⁴. ומכל מקום לענין תלית (כא) מנורות בסכה נגד השלחן אין צריך להחמיר שיהיו בתוך ארבעה טפחים, ואדרבה, יותר טוב ונכון להרחיקו מן הסכך כל מה שיכול:

באור הלכה

כשיטת רבנו תם, והנה זה השלש קמח גס'ין הטור שם, עין שם, ולפי זה נראה, דהטור בסימן תרכו איל לפי מה שהעתיק לדינא בסימן תרכו דלא כשיטת רבנו תם, שאין שום יתרון במה שהספק קורא כיון שהשד"ן היתה צלחה מרבה מחמתה, ולפי זה להגן מפני החמה והצלילן אסור, וסבירא לה דהוא הדין מפני צרף הפגז גס'ין אסור, (וקאן) [בתרכ"ט] שהעתיק בסימן שיטת רבנו תם ס"ם דמפני הפגז גס'ין שרי. ועל עקר הענין מפנייה בסימן תרכו העתיק לדינא דלא כשיטת רבנו תם (וקאן) [בתרכ"ט] העתיק שיטת רבנו תם, דבך תמה הבית יוסף, ועין ב"ח¹⁵ ובהגהות מהר"ח¹⁴:

* העליונה קשרה והתחתונה פסולה. מירי כשהעליונה היא תוך עשרים. וריאית מי שמסתפק לרבה דסבירא לה טעם פסול סכה שלמעלה מעשרים הוא משום דירית צרא, וכן מבין דוקא, ולמעלה מעשרים אין יכול לעשותה צרא, כענינו אי מקר לבנותה תוך עשרים מגגה של תחתונה אחרי שהיא גבוה יותר מעשרים מן הארץ¹⁶. ולענין דעת פשוט דשרי, דהא איתא בגמרא ופוסקים דייכל לבנות הסכה אפלו במחצות של בתוך דהוא קבוע, אלא דצוניה הותרה שיבנה הסכה בגובה באפן שתהיה יכולה להתקיים על ידי מחצת צרא ושערו חכמים שהוא רק עד עשרים אמה, והכי נמי כענינו, הרי הסכה העליונה שהיא פחותה מעשרים ובה הוא רוצה לקים מצות סכה, יכולה להתקיים על ידי דפנות צרא, והינו מגגה של תחתונה ולמעלה עד סכה הנה יכול לבנות צרא, וכן מבין מספר בכורי יעקב שסובר כן לדינא, אף לא באר טעמו: * והיגו מלי שיכולה וכו'. בגמרא איתא עוד בזה הלוגים, והכל, דלעולם אינו פוסל מטעם סכה שמתחת סכה אלא סכך שצלחה מרבה מחמתו, אבל חמתו מרבה מצלתו לא מקרי סכך לפסל מטעם סכה תחת סכה, ולכן כשהתחתונה חמטה מרבה ועליונה צלחה מרבה וקיימת בתוך עשרים מהארץ, שניהם כשרים; וכששניהם צלחה מרבין וקיימת עליונה למעלה מעשרים מסכך התחתונה, שניהם פסולין; וכשהתחתונה צלחה מרבה ועליונה חמטה מרבה וקיימת בתוך עשרים נל"ש קאי זה על עליונה, ולשיטת רבנו תם והשלחן ערוך דפסק בנותה קאי זה על התחתונה, והתחתונה כשרה ועליונה פסולה; וכשהתחתונה צלחה מרבה וכן העליונה וקיימת בתוך עשרים מסכך של התחתונה, עליונה כשרה ותחתונה פסולה. וכל אלו הם הלכות פסוקות בגמרא ולא ידעתי למה השיטו הפוסקים, עד כאן דברי הבכורי יעקב, וכתבתי על הראשונים, אבל האחרונים כמעט העתיקו כל הפוסקים:

א (א) והתחתונה פסולה. דכתב "בפסכת" חסר וי"ו בין פ"ף לת"ו, לשון יחיד, וכו' הוא יושב תחת שני סככין: (ב) שיכולה התחתונה לקבל וכו'. רוצה לומר, שתזקק לקבל הכרים וכסתות שאדם מניחן (ז) כדי לישן עליהם (ז) ואדם יושב שם ואוכל סעודתו, או היא נקראת בשם סכה, וממילא מיפסקא התחתונה משום סכה תחת סכה: (ג) ואפלו על ידי הדחק. רוצה לומר, שהגג של תחתונה, שהיא קרקעית של העליונה, (ג) מתנענע כשמתמטטין שם: (ד) ויש ביניהם עשרה טפחים. הינו בין סככה של העליונה לקרקעיתה, (ד) וזהו שעור הפחות בכל סכה להקשירה, ועל ידי זה נוכל לקרא הסכה שתחתיה בשם סכה תחת סכה: (ה) התחתונה קשרה. אבל העליונה (ו) פסולה, דלא חזיא אפלו לירית צרא: (ו) בהלכתה. הינו שהיתה צלחה מרבה מחמתה: (ז) אפלו וכו'. ואפלו (ו) אם העליונה היתה גס'ין צלחה מרבה מחמתה לא מקרי סכה תחת סכה, כיון שהעליונה אין לה הקשר סכה. וואם העליונה חמטה מרבה מצלתה, (ו) או אפלו התחתונה יכולה לקבל כרים וכסתות של עליונה, והתחתונה כשרה, דסכך של עליונה כמאן דליתא דמיא: (ח) אם העליונה למעלה מעשרים. ולא אמרינן מה שקנגד סכך הפסול נחשב כאלו אינו, (ט) כיון שבפעם אין הסכך הנה סכך פסול אלא שהוא למעלה מעשרים, לא מקרי סכך פסול לפסל כנגדו: (ט) ומתפשטת על ידי

שער הציון

(י) מנג'אברהם וט"ו ושא"א: (כ) פרימגדים בבאר דברי הרמ"א: (כא) כן נראה בפשיטות דאין רשאי להחמיר בזה, עין באשון המשפט סימן תיח סעיף ג (כ"ד). ולבר מן דין, יש פוסקים שסוכרין דאין להחמיר בדינא דמהרי"ל רק באם צלחה מרבה מחמתה, וכמו שכתבנו בפנים בסעיף קטן יא, והגם דאם יש שעור ד' טפחים בודאי נכון להחמיר כדעת המחמירים שם, על פל' פל' בזה דהוא חזרא בעלמא יש להקל בזה, ויבאר זו וזכא בבליה וזשא בשם המטה: משה, ומפני זה גס'ין יש להקל בהלכת המנורות כמו שקמב התיי'אדם, וגם דענין מנורות אין רגיל לתלותן רק נגד השלחן ואין ש"ך בזה שמה ישב תחתן: (ב) ויש: (ג) בית יוסף: (א) רמב"ם פירוש המשנה: (ד) ואין נפקא מנה בין אם היא בתוך עשרים מקרע שלה או למעלה מעשרים מקרע שלה, אף דהיא פסולה, מכל מקום מקרי התחתונה סכה תחת סכה, דכיון שהיא למעלה מעשרים ומקרי סכה קבוע, בודאי יש על התחתונה שם סכה תחת סכה [ריטב"א בחידושינו]: (ב) פסקי משנה, ויש, והוא הדין אם סכה העליונה אין לה רק סכך בלי דפנות [כגון שצנץ ד' קוונדיסין על גג סכה התחתונה וסכך על גגן], או שאין דפנותיה ז' על ז' רחב שעור הכשר סכה, מתפשטת התחתונה, דכל זמן שאין ראי עילין לסכה לאו סכה תחת סכה הנה פרימגדים. ואף דמסתפק שם קצת, בכורי יעקב מסיק להקל¹⁴: (ו) ט"ו ופשוט: (ז) מנג'אברהם: (ח) מנג'אברהם: (ט) ומכל מקום אין לומר כמאן אם העליונה אינה שעורה לצל בענין הפסול משום תעשה ולא מן העשוי [והיא חמטה מרבה מצלתה] דגם כן יכשר התחתונה משום דהסכך בעצמו אינו פסול, דפסול דתעשה ולא מן העשוי גרע טפי מפסול דלמעלה מעשרים [הגהות רע"א]:

הלכות ספח סימן תרכח

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק טו]

ולפי זה אין להלות פרות או כלים וכו' ומה דקדומה דבר שפסול לספק בקהן, אפלו לגוי, אלא בתוך ארבעה טפחים לספק¹².

12) ומבואר בדבריו שיותר לכתחילה לתלות נוי בתוך ארבעה טפחים לספק, וכן דעת החזו"א (ארחות רבנו ח"ב עמ' רכא) שאף על פי שיש שנהגו שלא לתלות [וכן נהגו הגר"י קניבסקי (שם) והגר"ש אויערבך (הליכות שלמה סוכות פ"ו ארחות הלכה הע' 63)], מ"מ מן הדין אין צריך להחמיר בזה, ומותר הדבר לכתחילה.

ונוי סוכה המשתלשל מהסכך עד למטה מארבעה טפחים, הסתפק בספר מקראי קדוש (סוכות ח"ג סי' ה) האם מותר לתלותו לכתחילה, שאף על פי שחלקו העליון נמצא בתוך ארבעה טפחים לסכך, מ"מ חלקו התחתון רחוק ארבעה טפחים מהסכך. ולמעשה, דעת הגר"ש אלישיב (סוכה כהלכתה פ"ז ס"ב) שאף שמעיקר הדין מותר לתלותו [וכן הוכיח בספר הערות (סוכה י, ב) מדברי הבעל המאור], מ"מ נהגו להחמיר בזה, שכיון שחלקו התחתון מרוחק יותר מארבעה טפחים מהסכך, אין הוא בטל אליו. מאידך, דעת הגר"ש וואזנר (קובץ מבית לוי ח"ב עמ' כו) והגר"צ קרליץ (חות שני סוכות פ"ג ס"ק ד) שאין חשש לתלותו, שכיון שחלקו העליון נמצא תוך ארבעה טפחים לסכך, אינו נחשב כמונח במקום נפרד, ומתבטל הוא לסכך. [ובשיטת הגר"ש אויערבך, ראה הליכות שלמה (סוכות פ"ו דבר הלכה אות לא) ובמשנ"ב יצחק יקרא].

[שעה"צ ס"ק כא]

עין בחשן משפט סימן תיח סעיף ג דק"ג.

13) שם כתב השו"ע, שיש להרחיק אש ממקום שהיא עלולה להזיק בו.

[ביה"ל ד"ה ואם]

ועין בב"ח ובהנהגות מהר"ל ח"א¹⁴.

14) ובשעה"צ לקמן (סי' תרכט ס"ק עח) כתב שתירוצם דחוק.

[ביה"ל ד"ה העליונה]

אחרי שהיא גבוה יותר מעשרים מן התקן³.

3) ואף שמפורש בשו"ע לקמן (סי' תרלג ס"ד) שאם מיעט את חלל הסוכה מעשרים אמה הרי זו כשרה, אף על פי שהדפנות גבוהות מעשרים אמה [וכן הקשה העמק ברכה סוכות אות ג], כתב הגר"ש אויערבך (שו"ת מנחת שלמה תנינא סי' נו אות ג) שהספק כאן הוא מפני שהרצפה של הסוכה העליונה צריכה את הדפנות שתחתיה כדי לעמוד, ולכן יתכן שיש להחשיב גם אותן בכלל שיעור הדפנות של הסוכה העליונה.

סימן תרכח

דיני ספח שמתחת ספח

[שעה"צ ס"ק ה]

פרימגדים. ואף דמסתפק שם קצת, בבפני יעקב מסיק להקל¹.

1) ואף שהפמ"ג עצמו חזר בו לקמן (סי' תרלג משב"ז ס"ק ב)